Waterschap Rijn en IJssel

MEDEDELING

Onderwerp:	Aanwijzing van ons waterschap als kritieke entiteit in het kader van Wwke
Aandachtsveldhouder:	drs. H.Th.M. Pieper
Informatie bij:	Hoofd Concernstaf
Zaaknummer:	224641
Openbaarheid:	Openbaar
Bijlagen:	1. Beschikking aanwijzing WRIJ als kritieke entiteit.pdf

Kennis te nemen van

1. Het gegeven dat ons waterschap door de minister van I&W is aangewezen als kritieke entiteit i.h.k.v. de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.
2. De vereisten die deze wetgeving voor kritieke entiteiten met zich meebrengt.

Inleiding

De Wwke (Wet weerbaarheid kritieke entiteiten) is gebaseerd op de Europese CER-richtlijn (Critical Entities Resilience Directive). Deze richtlijn is op 9 december 2022 definitief vastgesteld door de Europese Unie en trad op 16 januari 2023 in werking. De CER is een risicomanagement richtlijn die zich richt op fysieke dreigingen. De richtlijn beoogt de continuïteit van voor de maatschappij essentiële diensten te borgen. Parallel aan de CER bestaat de NIS2 (Network and Information Security Directive 2) richtlijn die is gericht op digitale dreigingen, deze richtlijn is als Cbw (Cyberbeveiligingswet) in de Nederlandse wetgeving geland.

De vertaling van de CER naar Nederlandse wetgeving heeft lang geduurd. Op 15 april 2026 is de wet aangenomen in de 2e kamer en op 7 juli 2026 in de eerste kamer. Direct na het aannemen van de wet is door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gestart met het aanwijzen van organisaties als kritieke entiteit. In aanloop naar de wetgeving is door betrokken ministeries al eerder geadviseerd aan organisaties om niet te wachten en alvast te beginnen met voorbereiden.

Vanuit waterschappen zijn voor zover ons bekend geen bezwaren gemaakt tegen (het voornemen voor) hun aanwijzing, de aanwijzing was ook geen verrassing. Wel hebben enkele waterschappen kanttekening gemaakt bij het proces, bijvoorbeeld over het pas laat beschikbaar komen van een sectorale risicobeoordeling en over de onrealistisch geachte planning om maatregelen ten uitvoer te brengen.

Samenvatting

In een brief dd. 8 september 2026 (bijlage) heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat ons waterschap geïnformeerd dat wij als kritieke entiteit zijn aangewezen als bedoeld in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten. In een eerdere brief was ons waterschap reeds geïnformeerd over het voornemen om onze organisatie aan te wijzen.

Onze organisatie is aangewezen in de sector “keren en beheren” (essentiële dienst: keren en beheren van waterkwantiteit) en in de sector “afvalwater” (essentiële dienst: behandelen en lozen van stedelijk, huishoudelijk en industrieel afvalwater). De wetgeving vereist van ons voor beide sectoren het volgende:

Risicobeoordeling: Een kritieke entiteit dient binnen 9 maanden na aanwijzing een entiteit-specifieke risicobeoordeling te maken. Daarbij dienen we ons mede te baseren op een door het ministerie gemaakte sectorale risicobeoordeling. Deze sectorale risicobeoordeling is nog niet gereed en wordt eind 2026 verwacht. Bij de risicobeoordeling dienen we uit te gaan van een all-hazards benadering, dat wil zeggen alle relevante dreigingen die essentiële diensten kunnen verstoren. De risicobeoordeling dient periodiek, minimaal elke 4 jaren, te worden geëvalueerd.

Zorgplicht: Kritieke entiteiten dienen binnen 10 maanden na aanwijzing, op basis van hun risicobeoordeling, passende technische, organisatorische en fysieke maatregelen te nemen om weerbaarheid van essentiële diensten te vergroten. Hoewel de wettekst hier geen informatie over geeft wordt verwacht dat de toezichthouder begrip zal hebben voor het gegeven dat sommige maatregelen tijd vragen om uit te voeren. Daarbij mag worden aangenomen dat de toezichthouder wel overtuigd moet zijn dat maatregelen gekozen en in gang gezet zijn.

Meldplicht: Kritieke entiteiten zijn verplicht om binnen 24 uur incidenten te melden die een aanzienlijke verstoring veroorzaken of kunnen veroorzaken van hun essentiële diensten. Doel hiervan is de bevoegde autoriteit (verantwoordelijke ministerie en toezichthouder) in staat te stellen om te reageren op incidenten en eventueel ondersteuning te bieden.

Toezicht en handhaving: Voor de waterschappen is ILT aangewezen als toezichthouder. ILT kan informatie opvragen of onderzoeken uitvoeren om te beoordelen of ons waterschap aan wettelijke verplichtingen voldoet.

Zoals in de aanloop naar de nieuwe wetgeving door het ministerie werd geadviseerd is ons waterschap al eerder begonnen met de voorbereiding op deze wetgeving, op basis van onze verwachtingen van wat gevraagd zou worden. Enkele concrete scenario’s worden onderzocht en op punten zijn al maatregelen in voorbereiding. Nu de wetgeving definitief is en ons waterschap is aangewezen kan een strategienota worden geformuleerd voor het omgaan met fysieke en digitale dreigingen. Onze insteek is dat digitale en fysieke dreigingen op dezelfde manier worden benaderd: als een essentiële dienst stagneert maakt het in de basis niet uit wat daarvan de oorzaak is. Bij de nota sluiten we, waar relevant, aan bij de richting die onze partners zoals andere waterschappen en de Unie van Waterschappen kiezen.

Consequentie
De Wwke en de Cbw vragen dat ons bestuur inzicht heeft in ons risicoprofiel: wat zijn voor ons waterschap relevante dreigingen en wat kan de impact van deze dreigingen zijn. Het bestuur moet beoordelen of het risiconiveau binnen onze acceptatiegrenzen valt. Indien dat niet het geval is dan moeten maatregelen worden genomen om het risico te verkleinen (dus onze weerbaarheid tegen de dreiging te vergroten). Dit is geen eenmalige actie, ons risicoprofiel en de effectiviteit van onze maatregelen zal periodiek geëvalueerd worden.

Financiën
Verwacht mag worden dat ons waterschap zich genoodzaakt zal zien om maatregelen te nemen. Op dit moment is nog niet helder welke maatregelen dat zullen zijn, dus ook niet welke financiële consequenties hieraan kleven.

Opgemerkt wordt dat de opgelegde planning kan betekenen dat besluiten gevraagd worden die nog niet expliciet in de P&C producten zijn opgenomen. Er is dus sprake van een PM-post.

Uitvoering
Onze organisatie werkt aan een strategienota die de uitgangspunten weergeeft op basis waarvan we op een consistente en herleidbare manier de noodzakelijke afwegingen maken. In het verlengde ervan wordt, op basis van deze uitgangspunten, een eerste risicobeoordeling voorbereid. Hierin zullen keuzes worden voorgelegd ten aanzien van maatregelen die het bestuur kan nemen.